

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízдила a JUDr. Dagmar Nygrínové v právní věci žalobkyně: **R. H.**, zastoupené doc. JUDr. Karlem Klímou, CSc., advokátem, se sídlem Hradčanské nám. 12, Praha 1, proti žalovanému: **Krajský úřad Středočeského kraje**, se sídlem Zborovská 11, Praha 5, za účasti osob zúčastněných na řízení: 1) V. H., 2) Ing. I. P., 3) R. P., v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 6. 12. 2006, č. j. 9 Ca 123/2005 - 49, o námitce podjatosti,

takto:

Soudce Nejvyššího správního soudu JUDr. Karel Šimka **je vyloučen** z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 2 As 53/2007.

Odůvodnění:

Žalobkyně v postavení stěžovatelky v řízení o kasační stížnosti vedené pod sp. zn. 2 As 53/2007 vznesla po poučení o složení senátu, který je podle rozvrhu práce Nejvyššího správní soudu povolán v její právní věci jednat a rozhodnout, námitku podjatosti vůči členovi senátu soudci JUDr. Karlu Šimkovi. Důvodem má být dřívější pracovní zařazení soudce JUDr. PhDr. Karla Šimky, Ph.D., na katedře ústavního práva na Právnické fakultě Západočeské univerzity v Plzni, kde byl podřízeným zástupce stěžovatelky, advokáta doc. JUDr. Karla Klímy, CSc. Pracovní zařazení soudce JUDr. Karla Šimky na katedře ústavního práva, jejímž byl zástupce stěžovatelky vedoucím, bylo ukončeno na písemný návrh vedoucího katedry děkanovi fakulty, nikoli po vzájemné dohodě. Stěžovatelka tedy tvrdí, že pro poměr soudce JUDr. Karla Šimky k jejímu zástupci doc. JUDr. Karlu Klímovi, CSc., a to z důvodu dřívějšího pracovněprávního poměru jako podřízeného pracovníka a z důvodu jednostranného ukončení zařazení na katedře ústavního práva PF ZČU v Plzni, je tento soudce Nejvyššího správního soudu vyloučen z projednávání a rozhodování věci sp. zn. 2 As 53/2007.

Podle § 8 odst. 5 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) může účastník řízení nebo osoba na řízení zúčastněná namítnout podjatost soudce, námitku musí uplatnit do jednoho týdne ode dne, kdy se o podjatosti dozvěděl, k později uplatněným námitkám se nepřihlíží. Námitka musí být odůvodněna a musí být uvedeny konkrétní skutečnosti, z nichž je dovozována. O vyloučení soudce rozhodne usnesením po jeho vyjádření Nejvyšší správní soud (podle § 16 odst. 1, 2 s. ř. s. rozhoduje v této věci senát

Nejvyššího správního soudu složený z předsedy a dvou soudců). V projednávané věci byli účastníci řízení a osoby na řízení zúčastněné informováni o složení 2. senátu Nejvyššího správního soudu a poučeni o možnosti podat námitku podjatosti vůči soudcům, kteří budou věc v souladu s rozvrhem práce Nejvyššího správního soudu projednávat a rozhodovat; této informace a poučení se dostalo i stěžovateli, která v týdenní lhůtě od doručení vzesla shora uvedenou námitku podjatosti. Soudce JUDr. Karel Šimka i po změně rozvrhu práce Nejvyššího správního soudu účinné od 1. ledna 2008, kdy se stal členem 7. senátu tohoto soudu, zůstává jedním ze soudců senátu, a to soudcem - zpravodajem, který má věc sp. zn. 2 As 53/2007 projednat a rozhodnout. O námitce podjatosti podle rozvrhu práce Nejvyššího správního soudu rozhoduje 6. senát zdejšího soudu, o jehož složení byli účastníci řízení zpraveni, přičemž námitku podjatosti soudců nevzesli.

Ke skutečnostem, z nichž stěžovatelka dovozuje podjatost soudce JUDr. Karla Šimky, podal tento soudce dne 10. 6. 2008 následující vyjádření:

„Potvrzuji, že můj osobní vztah k doc. Klímovi není zcela pozitivní. Vážím si ho jako člověka s velkou odbornou erudicí a přehledem v oboru ústavního práva srovnávacího, mám však za to, že řada jeho ústavněprávních názorů není dostatečně do hloubky promyšlena a že celkově nepatří k úplným špičkám oboru ústavního práva v ČR; pro působení na vyšších postech v české akademické sféře však má jistě schopnosti dostačující. Mám též pochyby o jeho postojích a působení před listopadem 1989; z dostupných informací (jeho publikační činnost z této doby, vyprávění různých kolegů z právnické branže) usuzuji, že byl nikoli „věřícím“ komunistou, nýbrž spíše horlivým kariéristou, kterému komunistický režim umožnil v pozicích, v nichž tehdy pracoval, uplatnit jeho autoritářské sklony. Ke způsobu jeho manažerského řízení katedry ústavního práva FPR ZČU v Plzni nemohu v současné době nic uvést (situaci tam nyní prakticky neznám), zásadní výhrady jsem však neměl ani v době, kdy mezi námi došlo k pracovněprávnímu sporu. Katedru řídil vcelku efektivně, mladým pracovníkům katedry poskytoval dostatečný prostor pro jejich odbornou práci, umožňoval jim stáže v zahraničí a i jinak vcelku podporoval jejich odborný růst. Měl jsem však pocit, že se až křečovitě snažil ve svých rukou koncentrovat veškerou moc. Zejména nesnášel, když mu některý z mladších pracovníků katedry začal „přerůstat přes hlavu“ a začal mít názory (zejména odborné, ale i třeba ohledně poměrů na fakultě), které se začaly rozcházet s jeho názory - takový pracovník se zpravidla dříve či později stal terčem jeho „nepřízně“. Prvním z takových případů jsem byl já, po mém odchodu z katedry následoval další případ. I přes tyto zčásti kritické postoje k doc. Klímovi rád vzpomínám na působení na jeho katedře a rozhodně jsem nikdy neměl snahu mu jakkoli uškodit při jeho akademické nebo advokátní činnosti. Zcela otevřeně však říkám, že bych se postavil například proti tomu, aby se stal ústavním soudcem či soudcem významného mezinárodního soudu, neboť myslím, že pro takto exkluzivní posty nemá dostatečné morálně - volní a odborné předpoklady.

Subjektivně se tedy při rozhodování o věci, kterou doc. Klíma zastupuje, podjatý necítím, neboť mám za to, že v právní praxi dokážu abstrahovat od výhrad, které k němu po odborné i lidské stránce mám. Domnívám se, že i navenek se nejeví, že bych byl ve věci podjatý. O mých názorech na doc. Klímu, a to jak pozitivních, tak negativních, vcelku otevřeně hovořím, jsem-li na to tázán; není to však příliš časté téma mých hovorů a já sám se snažím v této věci být zdrženlivý. Zdůrazňuji při těchto hovorech vždy, že mé hodnocení jeho akademického působení je ovlivněno našimi osobními vztahy v minulosti, takže nemusí být objektivní. O působení doc.

Klímy jako advokáta jsem, pokud si vzpomínám, nikdy žádným hodnotícím způsobem nehovořil, neboť se mě tato jeho činnost nikdy netýkala. Proto jsem také důvod své podjatosti podle § 8 odst. 3 s. ř. s. předsedovi NSS nesděloval, neboť nemám za to, že je dán.“

Podle § 8 odst. 1 s. ř. s. jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednáváné věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.

Úkolem soudu v projednáváné věci je s ohledem na shora uvedený průběh řízení rozhodnout, zda u soudce Nejvyššího správního soudu JUDr. Karla Šimky je dán důvod pochybovat o jeho nepodjatosti s ohledem na jeho poměr k zástupci stěžovatelky (žalobkyně), advokátu doc. JUDr. Karlu Klímovi, CSc.

Nejvyšší správní soud takové rozhodnutí může vynést pouze za předpokladu, že ústavně konformním způsobem vyloží citované ustanovení § 8 odst. 1 s. ř. s. ve vztahu k základnímu právu na zákonného soudce zakotvenému v čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, neboť požadavek vyloučení soudců z projednávání a rozhodování věci z důvodu jejich podjatosti je součástí základního práva na zákonného soudce (srov. nálezy Ústavního soudu ve věcech sp. zn. III. ÚS 200/98, sp. zn. III. ÚS 293/98, sp. zn. II. ÚS 105/01); garance rozhodování věci nestranným a nezávislým soudcem pak představuje součást práva na spravedlivý proces, jak je vymezen v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Nestrannost a nezájatost soudce je jedním z hlavních předpokladů spravedlivého rozhodování a jednou z hlavních premis důvěry občanů a jiných subjektů práva v právo a právní stát (čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky).

Nestrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, vyjadřující vnitřní psychický vztah soudce k projednáváné věci v širším smyslu, o níž je schopen relativně přesně referovat toliko soudce sám. Pouze takto úzce pojmáná kategorie nestrannosti soudce by však v praxi nalezla stěží uplatnění vzhledem k obtížné objektivní přezkoumatelnosti vnitřního rozpoložení soudce. Kategorii nestrannosti je proto třeba vnímat širěji, také v rovině objektivní. Za objektivní ovšem nelze považovat to, jak se nestrannost soudce pouze subjektivně jeví vnějšímu pozorovateli (účastníku řízení), nýbrž to, zda reálně existují objektivní okolnosti, které by mohly objektivně vést k legitimním pochybnostem o tom, že soudce určitým nikoliv nezaujatým vztahem k věci v širším smyslu (tedy zde k zástupci žalobkyně) disponuje. K otázce podjatosti soudce se v minulosti opakovaně vyjádřil Ústavní soud (srov. kupř. sp. zn. II. ÚS 105/01, sp. zn. I. ÚS 342/06, sp. zn. I. ÚS 371/04); podle jeho závěrů je třeba nestrannost soudce posuzovat jednak z hlediska subjektivního (osobní nestrannost soudce ve vztahu k účastníkům, k věci), jednak z hlediska objektivního (zda soudce skýtá dostatečné záruky vylučující jakékoliv legitimní pochybnosti). O tom, že lze mít pochybnosti o nepodjatosti soudce, musí existovat opodstatněná obava, že soudce není zcela nestranný (pouhé subjektivní přesvědčení účastníka řízení nepostačí), na druhé straně se soudce jako nestranný také musí veřejně „jevit“, resp. nesmí zde být relevantní námitka, že tomu tak není; i ta musí však mít „objektivní“ základnu. Soudcův poměr k účastníkům či jejich zástupcům může být založen příbuzenským nebo obdobným vztahem, jemuž na roveň může být v konkrétním případě

stát vztah přátelský či naopak nepřátelský (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Odo 82/2003, sp. zn. 29 Odo 29/2004, a další).

Konečně třeba mít na paměti, že vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci má být založeno nikoliv na skutečně prokázané podjatosti, ale je dáno již tehdy, jestliže lze mít pochybnost o jeho nepodjatosti (srov. sp. zn. I. ÚS 167/04). Otázka podjatosti tak nemůže být postavena nikdy zcela najisto, určující je právní rozbor skutečností, které k pochybnostem vedou (srov. sp. zn. II.ÚS 105/01). Rovněž judikatura Evropského soudu pro lidská práva vychází z dvojího testu nestrannosti soudce: subjektivní test je založen na osobním přesvědčení soudce v dané věci, objektivní test sleduje existenci dostatečných záruk, že je možno v tomto ohledu vyloučit jakoukoliv legitimní pochybnost (srov. rozhodnutí ve věci *Saraiva de Carvalho vs. Portugalsko*, 1994, *Gautrin a další vs. Francie* 1998).

Rozhodující pro výrok o podjatosti či nepodjatosti soudce proto nemůže být ani hodnocení subjektivního pocitu soudce, ani hodnocení osobního vztahu k zástupci účastnice řízení, nýbrž objektivní úvaha, zda s ohledem na zjištěné okolnosti případu lze mít za to, že soudce by mohl být podjatý. K vyloučení soudce pak může dojít teprve tehdy, je-li evidentní, že vztah soudce k dané věci, účastníkům či jejich zástupcům dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebude moci nebo nebude schopen nezávisle a nestranně rozhodnout.

V projednávané věci je proto nutno posoudit vztah soudce k zástupci účastnice řízení současně ze dvou vzájemně se prolínajících hledisek, přičemž hlediskem prvním je povaha tohoto vztahu, hlediskem druhým pak jeho intenzita (zda se jedná o zjevně intenzivní určitým způsobem individualizovaný vztah).

Předně nutno uvést, že samotná skutečnost existence pracovního vztahu na jednom pracovišti v minulosti, a to ani ve vztahu podřízený - nadřízený, nemůže bez dalších faktorů vést k pochybnostem o nestrannosti soudce. Pracovní kariéry soudců ve správním soudnictví se pravidelně odvíjejí od pracovní minulosti např. ve sféře moci výkonné, popřípadě často ve sféře akademické. Pro povahu posuzovaného vztahu tak jsou určující další skutečnosti; nezpochybněn zůstal v řízení fakt, že dřívější pracovní vztah soudce JUDr. Karla Šimky skončil v důsledku jednostranného úkonu ze strany představitele Právnické fakulty ZČU v Plzni, přičemž ze strany zástupce účastníka řízení je popisován jako „jednostranné ukončení zařazení na mojí katedře“, ze strany soudce je v jeho vyjádření obsaženo konstatování, že „se...zástupcem účastnice...měl v minulosti spor v souvislosti s působením na FPR ZČU v Plzni“. Je tedy nepochybné, že v minulosti existoval ve vztahu nynějšího soudce Nejvyššího správního soudu a zástupce žalobkyně konflikt, jenž měl povahu pracovní, ovšem v jeho pozadí, jak lze dovodit především z vyjádření soudce k námitce podjatosti, mohly být rozpory v odborných náhledech i názorech na poměry na pracovišti. Soudce také ve svém vyjádření formuluje „odborné i lidské“ výhrady k zástupci žalobkyně, přičemž je zřejmé, že tento svůj postoj neskrýval a neskrývá. Povaha vztahu tak v žádném případě není neutrální (soudce sám hodnotí tento vztah jako takový, který „není zcela pozitivní“). Výhrady k zástupci žalobkyně soudce formuloval veřejně, a byť rozhovory na toto téma nevyhledává, otevřeně o nich hovoří. Jedná se tedy o osobně relativně vyhrocený poměr, jenž povstal též v důsledku konfliktu v minulosti, přičemž jeho povaha a intenzita je dostatečným důvodem k tomu, aby o věci

rozhodovala jiná osoba. Nelze vyloučit, že vnitřní negativní vztah k určité osobě v intenzitě, kterou lze v projednávané věci kvalifikovat jako konkrétní a bezprostřední (srov. vyjádření soudce o jeho názoru na možné budoucí působení zástupce žalobkyně na určitých místech uvozené slovy „zcela otevřeně však říkám, že bych se postavil například proti tomu, aby se stal ústavním soudcem...“) ať už povstal z jakýchkoli příčin, by mohl mít i v důsledku nevědomých psychických procesů vliv na rozhodovací proces u soudu.

Po zhodnocení okolností daného případu Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že vztah soudce JUDr. Karla Šimky k zástupci žalobkyně (stěžovatelky) advokátu doc. JUDr. Karlu Klímovi, CSc., nabyl takové povahy a intenzity, že objektivně vyvolává pochybnost o jeho schopnosti účastnit se rozhodování v této věci nezaujatě a nestranně. Je tedy na místě soudce z rozhodování v dané věci vyloučit.

Z uvedených důvodů pokládá Nejvyšší správní soud námitku podjatosti za důvodnou. Proto rozhodl o vyloučení soudce JUDr. Karla Šimky z projednávání a rozhodnutí věci sp. zn. 2 As 53/2007.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. července 2008

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu